

UCHWAŁA Nr XL/436/2022
RADY GMINY DĘBICA
z dnia 9 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Dębica na lata 2022 - 2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2021r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 1,2 i 2a ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021r. poz. 1119 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2020r. poz. 2050 z późn. zm) – **Rada Gminy Dębica uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii w gminie Dębica na lata 2022 - 2025”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dębica.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2022 r.

Przewodniczący
Rady Gminy
mgr Piotr Żybura

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025.

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1986 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm.), samorząd gminy realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz

dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- - wychowawczych i socjoterapeutycznych,

- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii dotyczą w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo- -rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

W celu realizacji tych zadań opracowywany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który określa lokalne działania w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Dębica na lata 2022 - 2025 zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych oraz wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień od

substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych. Program został opracowany na podstawie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dębica.

Diagnoza miała na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w czwartym kwartale 2020 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z problemem spożywania alkoholu zarówno przez dorosłych jak i młodzież, dostępność produktów alkoholowych na terenie gminy, problem przyjmowania narkotyków przez młodzież jak również ich dostępność na terenie gminy, opinie i postawy wobec substancji psychoaktywnych. Nie zabrakło również informacji o zjawisku przemocy w rodzinie, postawy i opinii względem tego problemu w społeczności lokalnej. Poruszona została także kwestia wiedzy odnośnie działań profilaktycznych dotyczących problemu alkoholowego, prowadzonych na terenie gminy.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Dębica wśród trzech grup reprezentujących lokalne środowiska:

1. dorośli mieszkańcy gminy Dębica;
2. dzieci i młodzież szkolna (IV- VIII klasa szkoły podstawowej),
3. sprzedawcy w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Celem głównym Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych oraz zjawiska picia alkoholu i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA

Alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie oraz uzależnienia behawioralne są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia.

Ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%).

Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast: coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów.

Wyniki badania ESPAD przeprowadzone wiosną 2019 roku, wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,1%).

Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore. Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną występowania przemocy w rodzinie.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej alkoholizmem bądź narkomanią, których skutkiem jest często przemoc, odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”. Procedura „Niebieskiej Karty” prowadzona jest przez Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Mimo prowadzonych na szeroką skalę działań profilaktyczno-edukacyjnych, dotyczących szkodliwości spożywania alkoholu oraz narkotyków i konsekwencji, jakie niesie ze sobą jego nadużywanie, nadal alkohol pozostaje najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną. Mało tego, także najbardziej dostępną również dla młodzieży. Zwłaszcza alkohole niskoprocentowe traktowane są często przez młodych ludzi jako swego rodzaju forma

rozrywki. Nie widzą oni zagrożenia i jakby nie trafiał do nich argument, że jest to ta sama substancja psychoaktywna, tyle że w różnym stężeniu procentowym.

Czas dojrzewania to często moment buntu i chęci próbowania nowych, zakazanych rzeczy. To jednak nie jedyny powód, dla którego nastolatki sięgają po alkohol czy też narkotyki.

66,3% badanych uczniów Gminy Dębica uważa, że po alkohol młodzież sięga po to aby dopasować się do kolegów. Może to świadczyć o tym, że młodzież ma kłopot z radzeniem sobie z presją grupy oraz asertywną postawą wobec sytuacji namawiania przez kolegów/koleżanki do picia alkoholu. Warto dodać, że także wśród osób wskazujących odpowiedź „inne” wielu mówiło o presji ze strony rówieśników i chęci „popisania się przed kolegami”. O chęci pocucia się dorosłym mówi także duża część badanej młodzieży – 42,6% uczniów. Niestety jest też część młodzieży, która uważa alkohol za sposób na radzenie sobie z problemami w domu czy w szkole – 39,8% uczniów jest tego zdania.

Wśród ankietowanych uczniów szkoły podstawowej 12,4% ma już inicjację alkoholową za sobą. Oznacza to, że ponad jedna dziesiąta, badanych w tak młodym wieku miała już kontakt z alkoholem. Jest to zatem problem nad którym warto się zastanowić i podjąć działania edukacyjno-profilaktyczne w tym zakresie. Po raz pierwszy alkohol młodzi ludzie pili: z rówieśnikami, – 39,1% badanych, z rodzicami - 20,3%, ze starszymi kolegami piło 23,2% badanych, z rodzeństwem – 4,3% ankietowanych, a z innym dorosłym członkiem rodziny - 13%. Należy zwrócić uwagę na fakt, że 33,3% badanych uczniów szkół podstawowych alkohol spożywało z rodzicami lub innym dorosłym członkiem rodziny.

Pośród ankietowanych uczniów 4% przyznało się do kontaktu z narkotykami. Największy odsetek młodzieży wskazał na uzależnienie jako główną konsekwencję zażywania narkotyków – 77,3% wskazań. Na drugim miejscu w ocenie młodzieży znalazła się utrata zdrowia (70,7%), a następnie utrata kontroli nad własnym zachowaniem, którą wskazało 69,7% badanych uczniów. Warto tylko dodać, że wszystkie z wymienionych odpowiedzi są ściśle związane z uzależnieniem.

Do grupy uzależnień behawioralnych zaliczają się rozbudowane i różnorodne objawy związane z częstym i powtarzalnym wykonywaniem tych samych czynności lub całych grup czynności. Najczęściej ich powtarzanie wywołuje pozytywne odczucia u osób z uzależnieniami behawioralnymi, takie jak przyjemność, euforia, zaspokojenie czy ulga.

W obecnie stosowanej klasyfikacji chorób, uzależnienia behawioralne zaliczane są do zaburzeń nawyków i popędów.

W przypadku dzieci częstym objawem i potencjalną przyczyną wystąpienia uzależnień behawioralnych jest osłabiona, niewystarczająca więź z rodzicami lub pozostałymi członkami rodziny. Również inne zaburzenia występujące w trakcie procesu wychowawczego mogą przekładać się na uzależnienie od wykonywania określonej czynności. Ocenia się, że dzieci, które wychowywały się w atmosferze przemocy fizycznej lub były pozbawione więzi z rodzicami, mają większą tendencję do uzależnień behawioralnych.

Przyjęto się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.

39,9% badanych uważa, że w ciągu ostatnich 10 lat nie widzi zmian spożycie alkoholu na terenie Gminy Dębica. 32,6% uważa, że wzrosło, a 27,5% respondentów uważa, że zmalało. Największa część respondentów – 29,5% deklaruje, że alkoholu nie pije wcale. Nieco mniej, bo 28,9% deklaruje picie alkoholu rzadziej niż raz w miesiącu. O picciu kilka razy w miesiącu mówi 16,9% dorosłych badanych, natomiast raz w miesiącu pije 10,1% badanych. Co istotne niewielki odsetek ankietowanych, a przynajmniej według deklaracji, pije codziennie – 1,8% tak zadeklarowało.

Na problemy związane z narkotykami należy patrzeć szeroko, widzieć je w kontekście problemów powodowanych przez używanie innych substancji psychoaktywnych.

Zgodnie ze stanowiskiem Światowej Organizacji Zdrowia wszelkie substancje psychoaktywne niezależnie od tego, czy legalne, czy nielegalne są groźne, patrząc na rzecz z perspektywy zdrowia publicznego. Przeważająca część respondentów uważa zażywanie narkotyków bez względu na częstotliwość za szkodliwe – 82,1% wyraziło taką opinię. Nie można więc mówić o przyzwoleniu na używanie narkotyków przez osoby dorosłe, ale trzeba zaznaczyć, że 4,2% badanych uważa zażywanie narkotyków za nieszkodliwe, jeśli zdarza się rzadko.

Uzależnienia behawioralne to specyficzny rodzaj nałogu, który nie jest związany z zażywaniem substancji psychoaktywnych czy spożywaniem określonych pokarmów.

W obecnych czasach przybierają one na sile i dotyczą coraz większej liczby osób. Uzależnienie od konkretnych zachowań, a nie substancji, może skutecznie utrudnić codzienne funkcjonowanie. Czynności wynikające z uzależnień behawioralnych wykonywane są kompulsywnie, a uzależniony nie jest w stanie samodzielnie zapanować nad potrzebą ich zrealizowania.

III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym, (Dz. U z 2021 r. , poz. 1956 z późn. zm.),
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642z późn. zm.).

IV. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ GMINY DĘBICA :

Cele i zadania programu są zgodne z kierunkami działań określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi. Dostosowane są one do potrzeb lokalnych Gminy Dębica

1. Zapewnianie pomocy osobom i rodzinom osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.
2. Prowadzenie i kontynuacja działań w zakresie funkcjonującego systemu wsparcia dla ofiar przemocy domowej.
3. Upowszechnienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy Dębica oraz kreowanie postaw sprzyjających alternatywnym formom spędzania czasu wolnego.
4. Wspomaganie działań placówek realizujących zajęcia profilaktyczno – terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza z rodzin niewydolnych wychowawczo.
5. Prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych.

Cele Programu:

Celem głównym Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe z terenu Gminy Dębica.

Cel główny realizowany będzie w obszarach:

- **Profilaktyki uniwersalnej** – adresowanej do wszystkich mieszkańców gminy Dębica (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków.
- **Profilaktyki selektywnej** – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków.
- **Profilaktyki wskazującej** – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód oraz substancji psychoaktywnych.
- **Terapii** – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych: program podstawowy, program pogłębiony, program dla DDA, program dla współuzależnionych.
- **Rehabilitacji** – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

Zadania realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mają na celu wsparcie funkcjonowania instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych działających na terenie Gminy Dębica:

1. Poradni Odwykowej mieszczącej się w Szpitalu Psychiatrycznym w Straszęcinie,
  - a. funkcjonuje on 5 dni w tygodniu,
    - Poradnia czynna jest w godzinach od 7.00 do 13.00 (od poniedziałku do piątku),
  - b. lekarz biegle wydaje stosowne opinie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego (ambulatoryjne lub stacjonarne),

2. Oddział Leczenia odwykowego mieszczący się w Szpitalu Psychiatrycznym w Straszęcinie,
  - a. kierowane są tam osoby z postanowieniem Sądu o zobowiązaniu do leczenia odwykowego głównie na okres nie krótszy niż 3 miesiące, natomiast decyzją lekarza biegłego z Poradni Odwykowej na okres 6 tygodni,
  - b. w szpitalu tym również prowadzone są grupy wstępno-terapeutyczne, przez przeszkolony personel medyczny,
3. Centrum Usług Społecznych w Dębicy, funkcjonujące przy Urzędzie Gminy Dębica,
  - a. czynne od poniedziałku do piątku,
  - b. świadczy ono pomocą oraz wszelkimi poradami dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie,
4. Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - a. czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 15.00.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

Cel 1.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- -wychowawczych i socjoterapeutycznych,

Profilaktyka jest szczególną procedurą działania, której istotą jest przeciwdziałanie zagrożeniom, których wystąpienie lub spotęgowanie w przyszłości wydaje się być bardzo prawdopodobne.

W warunkach Polskich optymalnym obszarem dla wypracowania i wdrażania działań profilaktycznych czy działań typu ograniczania szkód związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych jest poziom gminy.

Profilaktyka to promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez rodziny, dzieci i młodzież: finansowanie zajęć, imprez i projektów realizowanych przez organizacje

sportowe oraz placówki. Organizowanie lokalnych imprez i programów sportowo-rekreacyjnych, wspieranie rozwoju młodych talentów,

SPOSÓB REALIZACJI:

1. Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych (m. in. realizacja programów psychoedukacyjnych i informacyjnych dla rodziców, nauczycieli, upowszechnienie informacji dot. adresów miejsc i instytucji, gdzie osoby zagrożone uzależnieniem lub uzależnione mogą uzyskać bezpłatną pomoc, współpraca z placówkami udzielającymi świadczenia w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia w zakresie możliwości leczenia i uzyskiwania pomocy terapeutycznej dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych:
  - a. Realizacja programów i warsztatów profilaktycznych lub spektakli teatralnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i substancji psychoaktywnym oraz uzależnieniom behawioralnym,
  - b. Realizacja warsztatów dla rodziców i osób zajmujących się młodzieżą rozwijających umiejętności wychowawcze,
  - c. Prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszaniu skali zjawiska przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym i narkomanii.
2. Wdrażanie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD zgodnie z aktualnym stanem wiedzy poprzez edukację zdrowotną prowadzoną na terenie Gminy Dębica w zakresie Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych.
3. Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii (m.in. prowadzenie doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczącego wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej, organizowanie debat, prelekcji, wykładów z zakresu tematyki uzależnienia od narkotyków i innych uzależnień):
  - a. Organizowanie lokalnych porad, seminariów i konferencji dotyczących problemów alkoholowych, narkotykowych i przeciwdziałania przemocy.
4. Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako alternatywy spędzania czasu wolnego bez używek skierowanych do poszczególnych środowisk młodzieżowych.

5. Organizowanie i wspieranie lokalnych imprez profilaktycznych o charakterze rekreacyjno-sportowym promujących zdrowy styl życia bez używek.
6. Prowadzenie programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci z grup ryzyka.

Zadania:

1. Wspieranie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, w tym z problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie;
  - a. prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu w świetlicy profilaktycznej (umowa-zlecenie dla nauczycieli),
  - b. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży korzystających ze świetlic terapeutycznych na terenie Gminy Dębica,
  - c. finansowanie usług transportowych dla dzieci uczęszczających do świetlicy terapeutycznej w Pustkowie-Osiedlu na zajęcia wyjazdowe (filmy, spektakle profilaktyczne),
2. Wspieranie placówek oświatowych w realizacji szkolnych programów profilaktycznych adresowanych do uczniów z możliwością zakupu niezbędnych materiałów i artykułów do organizacji zajęć i spotkań oraz zakupu warsztatów i spektakli z zakresu profilaktyki uzależnień skierowanych do dzieci i młodzieży;
  - a. organizowanie zajęć mających na celu przeciwdziałanie problemom uzależnień od alkoholu wśród dzieci i młodzieży,
  - b. finansowanie spektakli profilaktycznych, warsztatów, widowisk teatralnych, seminarium oraz prelekcji profilaktycznych w szkołach i innych instytucjach w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania uzależnieniom,
  - c. zakup książek o tematyce szkodliwości picia alkoholu i narkotyków, broszur, plakatów i gadżetów,
3. Wspieranie organizacji lokalnych imprez (m.in. koncerty, spotkania, zawody, turnieje, konkursy, festyny itp.) dla mieszkańców gminy Dębica (zarówno dzieci i młodzieży jak

i osób dorosłych) promujących zdrowy styl życia wolny od uzależnień, alternatywne formy spędzania czasu wolnego oraz podstawowe zasady bezpieczeństwa;

- a. spartakiada sportowo-lekkoatletyczna z udziałem dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych,
  - b. organizowanie zajęć nauki pływania dla dzieci klas I – III z terenu Gminy Dębica,
  - c. wspieranie osób niepełnosprawnych zagrożonych patologią społeczną poprzez organizację integracyjnej imprezy sportowo – turystyczno - rekreacyjnej,
  - d. finansowanie usług transportowych dla Polskiego Związku Emerytów i Inwalidów w Dębicy w ramach opracowanego programu profilaktycznego,
  - e. wspieranie działań promujących zdrowy styl życia wolny od uzależnień, w tym działań profilaktycznych o charakterze sportowym i kulturalnym, kierowanych do dzieci i młodzieży w ramach organizacji czasu wolnego na terenie sołectw,
  - f. dofinansowanie zajęć artystyczno-kulturalnych dla młodzieży i dzieci zagrożonych patologią społeczną na terenie sołectw,
  - g. organizowanie zajęć mających na celu przeciwdziałanie problemom alkoholizmu wśród dzieci i młodzieży (organizacja konkursów, rekreacyjno-sportowych
4. Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych i edukacyjnych uwzględniających problematykę uzależnień, przeciwdziałania przemocy oraz promocji zdrowego stylu życia;
- a. udział w programie:
    - „Zachowaj Trzeźwy Umysł”,
    - „Postaw na rodzinę”,
    - „Przeciw pijanym kierowcom”.

REALIZATORZY ZADANIA

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Dyrektorzy Zespołów Szkół z terenu gminy Dębica,
3. Pedagodzy szkolni,
4. Organizacje pozarządowe,

MIERNIKI OSIĄGANIA CELU :

- liczba dzieci (światlica),
- liczba osób objętych działaniami,
- liczba placówek oświatowych,
- wysokość środków finansowych,
- liczba spektakli/warsztatów/spotkań,
- liczba uczniów,

Cel 2.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień.

SPOSÓB REALIZACJI:

Wspieranie działalności instytucji, osób fizycznych i stowarzyszeń, które swoją działalnością służą rozwiązywaniu problemów alkoholowych, a w szczególności w zakresie dofinansowania zakupu nagród, artykułów spożywczych, sprzętu oraz materiałów informacyjno-edukacyjnych, niezbędnych do realizacji szkoleń, zajęć, konkursów, zawodów sportowych i innych imprez o tematyce ściśle powiązanej z problemem uzależnień, profilaktyką oraz promocją zdrowego stylu życia

Zadania :

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć pozalekcyjnych oraz sportowych i programów opiekuńczo-wychowawczych na terenie sołectw.

REALIZATORZY ZADANIA

1. Organizacje pozarządowe

MIERNIKI OSIĄGANIA CELU

PROFILAKTYKA I REHABILITACJA

Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, realizujących programy profilaktyczne o charakterze uniwersalnym (dla wszystkich) i selektywnym (dla grup zwiększonego ryzyka) w świetlicach, klubach młodzieżowych i innych miejscach organizujących wolny czas dzieci i młodzieży w ich środowisku lokalnym.

- liczba stowarzyszeń/organizacji,
- liczba programów,
- wysokość środków finansowych,
- liczba imprez,

Cel 3.

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie lub używających substancji psychoaktywnych oraz członków rodzin osób z problemami wynikającymi z używania alkoholu i substancji psychoaktywnych, a także dotkniętych przemocą w rodzinie.

Terapia jest ukierunkowana na radykalną zmianę stylu życia pacjentów, zmianę środowiska i uzyskanie trwałej abstynencji od środków psychoaktywnych. **Osoby korzystające z pomocy terapeutycznej** uczą się życia poprzez społeczną interakcję (głównie w obrębie grupy); nabierają poczucia odpowiedzialności za własne zachowanie, uczą się rozumienia i wyrażania własnych emocji.

Cel leczenia w społeczności terapeutycznej wykracza daleko poza zmianę zachowań – zachowanie jest tylko objawem prawdziwych problemów.

W myśl filozofii terapii – **osoba uzależniona** musi zmienić negatywny obraz siebie na pozytywny, nauczyć się konstruktywnego radzenia sobie ze stresem i umiejętności cieszenia się z życia po to, by zmniejszyć niebezpieczeństwo powrotu do autodestruktywnych zachowań z przeszłości.

SPOSÓB REALIZACJI:

1. Podnoszenie kwalifikacji osób prowadzących terapię uzależnienia i współuzależnienia,
2. Porady informacyjne i terapeutyczne dla mieszkańców Gminy Dębica.
3. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno- edukacyjnych (np. broszury, ulotki,) dla instytucji i organizacji zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem narkomanii na terenie gminy.

Zadania:

1. Wspieranie działalności placówek udzielających pomocy psychologicznej osobom uzależnionym od alkoholu oraz ich rodzinom;
  - a. zakup materiałów biurowych, broszur, książek, gadżetów oraz wyposażenia do sal pacjentów przebywających w Poradni Odwykowej w Straszęcinie,**
2. Organizowanie i finansowanie szkoleń, konferencji, superwizji, seminariów dla grup zawodowych oraz specjalistów zajmujących się problemem uzależnień;
  - a. organizowanie szkoleń dla pracowników lecznictwa odwykowego w celu podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych,**
  - b. organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dębicy,**
3. Przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zawiadomień wobec osób uzależnionych od alkoholu lub osób wobec których istnieje podejrzenie nadużywania alkoholu i ustalenie dalszego postępowania w zakresie leczenia odwykowego.

REALIZATORZY ZADANIA

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Organizacje pozarządowe

MIERNIKI OSIĄGANIA CELU

- liczba osób objętych działaniami,
- liczba organizacji/programów,
- wysokość środków finansowych,
- liczba szkoleń,
- liczba przeszkolonych osób,
- liczba wniosków

Cel 4.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.

SPOSÓB REALIZACJI:

1. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy psychologicznej i prawnej dla członków rodzin alkoholowych i ofiar przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom informacji o bezpłatnej możliwości korzystania z usług placówki odwykowej zajmującej się diagnozą i leczeniem oraz, opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
3. Zapewnienie pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
4. Wspieranie lokalnych programów Gminy mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu skierowanych do osób i rodzin z grup ryzyka tj.
  - a) osób, które ukończyły terapię odwykową i członków ich rodzin,
  - b) osób opuszczających zakłady karne i członków ich rodzin,
  - c) osób powyżej 45 roku życia,
  - d) młodocianych,
  - e) absolwentów szkół,

f) innych zdiagnozowanych przez GOPS.

Zadania:

1. Wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy Centrum Usług Społecznych w Dębicy;
2. Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego;
3. Pokrycie kosztów wydania opinii przez biegłego lekarza psychiatrę i biegłego psychologa w przedmiocie uzależnienia od alkoholu osób kierowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu ustalenia leczenia;
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w celu orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu oraz pokrywanie kosztów:
  - opłaty sądowej od złożonych do Sądu Rejonowego wniosków o wszczęcie postępowania o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
  - opinii biegłych sądowych tj. psychologa i psychiatry w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,

REALIZATORZY ZADANIA

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

MIERNIKI OSIĄGANIA CELU

- liczba osób objętych działaniami,
- liczba opiniowanych osób,
- liczba wniosków złożonych do Sądu Rejonowego,
- liczba opłat,

Cel 5.

Zapewnienie działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dębicy.

Tworzenie warunków do pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dębicy – wynagrodzenia dla członków GKRPA, dodatkowe szkolenia dla członków Komisji, pokrywanie kosztów sądowych, wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu oraz innych niezbędnych kosztów wynikających z działań Komisji.

SPOSÓB REALIZACJI:

Szkolenie członków GKRPA oraz pracowników Centrum Usług Społecznych, a także instytucji i osób fizycznych realizujących zadania gminne w zakresie nowoczesnych metod rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.

REALIZATORZY ZADANIA

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przy współpracy z :
  1. Centrum Usług Społecznych przy Urzędzie Gminy w Dębicy,
  2. Placówkami oświatowymi zlokalizowanymi na terenie Gminy Dębica,
  3. NZOZ z terenu gminy Dębica,
  4. Komisariat Policji w Brzeźnicy.

MIERNIKI OSIĄGANIA CELU

- liczba osób objętych działaniami.

Cel 6.

Ograniczanie dostępu do alkoholu.

SPOSÓB REALIZACJI:

Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowaniem przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Zadania :

1. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli sklepów oraz lokali, w których prowadzi się sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych;
2. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
3. Występowanie do sądu w charakterze oskarżyciela publicznego;
4. Przeprowadzanie kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży i w miejscu sprzedaży alkoholu;
5. Zwiększenie nadzoru nad punktami prowadzącymi sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie sprzedaży alkoholu osobom do 18;
6. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą Rady Gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

REALIZATORZY ZADANIA

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Straż Gminna,
3. Komisariat Policji w Brzeźnicy.

MIERNIKI OSIĄGANIA CELU

- liczba działań,
- liczba sprzedawców,
- liczba interwencji,
- liczba spraw,
- liczba kontroli,
- liczba wniosków

V. REALIZACJA PROGRAMU

Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzi się realizację działań na szczeblu lokalnym jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii**. Program jest uchwalany przez Radę Gminy Dębica.

Zadania ujęte w gminnym programie realizowane przez Urząd Gminy Dębica – Wydział Organizacyjny we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz szkołami, organizacjami pozarządowymi, placówkami i służbami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i uzależnień behawioralnych.

Środki finansowe na realizację programu pochodzą z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Opłaty te stanowią dochód Gminy, **który wykorzystany jest na realizację programu i nie może być przeznaczony na inne cele** (art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w Gminnym Programie są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych. Doświadczenia zdobywane podczas realizacji tych zadań pozwalają na coraz pełniejsze obejmowanie zasięgiem działań tych środowisk, które są najbardziej podatne na występowanie zagrożeń i problemów dotyczących patologii społecznych.

Na poziomie lokalnym pomoc dla osób i rodzin dysfunkcyjnych z powodu nadużywania alkoholu i narkotyków oraz stosowania przemocy w rodzinie prowadzona jest specjalistycznych placówkach:

- świetlicy terapeutycznej,
- Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie.

W szkołach i innych placówkach, w ramach systemu oświaty prowadzona jest działalność profilaktyczna na poziomie profilaktyki uniwersalnej, wdrażane są także programy wczesnej interwencji dla rodziców. Przy prowadzeniu tychże działań szkoły współpracują z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Dębicy.

Komisariat Policji w Brzeźnicy, Prokuratura Rejonowa w Dębicy oraz Sąd Rejonowy w Dębicy realizują zadania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach swoich kompetencji.

Organizacje pozarządowe realizują pozalekcyjne, środowiskowe programy dotyczące profilaktyki uzależnień, adresowane głównie do dzieci i młodzieży.

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na szczeblu lokalnym ustawodawca powierzył Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powoływanej przez Wójta Gminy (art.4 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy w szczególności:

1. Inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy, związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przemocy domowej.
2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
3. Przeprowadzanie rozmów motywacyjnych z osobami mającymi problem alkoholowy i ich bliskimi.
4. Kierowanie osób nadużywających alkohol, na specjalistyczne badania wykonywane przez biegłych w przedmiocie uzależnienia.
5. Współdziałanie z organami samorządu i organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie.
6. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych, na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, o którym mowa w art. 18 ust. 1 i 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy w Dębicy poprzedzających wydawanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
8. Współpraca z właściwymi komórkami Policji w celu diagnozowania oraz zapobiegania zjawiskom patologii i przemocy w rodzinie.

Wynagrodzenie za pracę członków Gminnej Komisji określa się następująco:

1. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniach Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 8% minimalnego wynagrodzenia brutto.
2. Przewodniczącemu i Sekretarzowi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniu Komisji, protokołowanie posiedzeń Komisji i prowadzenie jej dokumentacji, sporządzanie wniosków do Sądu Rejonowego w Dębicy o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, współpracę z Komisarzatem Policji w Brzeźnicy, Sądem Rejonowym w Dębicy, Prokuraturą Rejonową w Dębicy, Poradnią Odwykową w Straszęcinie oraz uczestnictwo w Grupach Roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Dębica, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 12% minimalnego wynagrodzenia brutto.
3. Podstawę do naliczenia wypłaty Przewodniczącemu Komisji, Sekretarzowi i członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi obecność na posiedzeniu Komisji, potwierdzona własnoręcznym podpisem na liście obecności, sporządzonej przez Sekretarza Komisji.

Harmonogram realizacji, źródła finansowania i łączne nakłady finansowe

Gminny program realizowany będzie w ramach środków finansowych planowanych w budżecie Gminy Dębica, stanowiących dochody z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

VI. SPOSÓB SPRAWOZDANIA

Wójt Gminy Dębica sporządza raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada Radzie Gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.